

i Lovforslaget ved dets 2den Behandling. Det Spørgsmaal, som Forslaget angaaer, tillægge vi imidlertid en saa stor Betydning, at vi derfor have stræbt efter ved dette Forslag at faae det endnu langt stærkere og klarere bragt frem; men da jeg ved de to foregaaende Behandlinger har havt Leilighed til at udtale mig om Sagen i sin Almindelighed, skal jeg kun supplere dem med nogle enkelte yderligere Bemærkninger. Vort Udgangspunkt for at faae et saadant fylldigere Udtiyl er selve Loven af 19de Februar 1861 § 2. Det forekommer os nemlig, at det efter denne Lov aabenbart har været Meningen, at der paa en eller anden tilfredsstillende Maade ogsaa skulde drages Omsorg for den 10de Familie, paa hvis Beskytning de 9 andre nøde et saa væsentligt Gode. Vi stotte os væsentlig paa Lovens Ord i Slutningen af § 2, som opfordrer Godseieren til at forsyne den 10de Familie med en ledig Gaard, idet han da kan medregne den mellem de Gaarde, ved hvis Salg han bliver berettiget til at udtage den 10de. Der ligger deri, som man ogsaa i sin Tid var sig bevidst, en Anviisning til at sørge for den 10de Familie. Vi stotte os endvidere paa alle de Udtalelser, som saaldt ved Bekæmpelsen af de Ændringsforslag, der søgte at løde paa Ubilligheden, idet at det var den gjennemgaaende Mening saavel hos Forsvarere som hos Modstandere, at Humanitetsfordringerne her vare saa stærke, at de ikke behøvede paa nogen Maade at udtrykkes. Nu er der imidlertid forelagt Thinget i det 3die Bilag til Betænkningen en Fremstilling af Betingelserne af Lov af 19de Februar 1861, og efter at have seet nærmere paa den, forekommer det os, at den ingenlunde svarer til Forventningen i denne Mening. Jeg har allerede ved 2den Behandling med Hensyn til enkelte Punkter draget en Deel af dette Bilag frem, og jeg skal derfor ikke nu igjen gaae i det Enkelte, men blot bemærke, at det dog forekommer os aldeles bestemt, at der i mange af de Tilfælde, som kaldes Forsørgelsen, af Fæstestens Efterladte,

saa godt som ikke er sørget for Bedkommende. Det er derhos klart, at hvor der er selgt et større Antal Gaarde, og der slet ikke omtales Noget herom, og det er ved visse Godse Tilfældet med henved 50, der staaer en Række af saadanne Gaarde for Fald; de ere ikke salbne endnu, men ere bestemt indvieede til at dele Skabne med de Gaarde, som allerede ere inddragne. Det er kun overfor saadanne Forhold, at vi stille dette Forslag, og vi stille det saa meget desto bestemtere, fordi det forekommer os, at det, som i saa Henseende blev indsat i Lovforslaget forrige Gang, meget let maaffee kunde blive værre, end om der slet Intet stod. Jeg skal med den ærede Formands Tilladelse oplæse et Par Punktumer af Rigsdagstidenden for ifjer. Det er nogle Udtalelser af den nuværende hollærende Indenrigsminister, og jeg oplæser dem, ikke fordi jeg paa nogen Maade tvivler om, at han som Indenrigsminister jo ogsaa vil de mindre Jordbrugeres Vel saa fylldigt og fuldstændigt som Noget, og som han for selv kraftigt har hævded; thi efter hvad han har udtalt saavel i forrige Sæssion som i denne Sæssion her i Salen og i Udvalget, skal jeg fuldkommen erkjende, at Ingen har en varmere Interesse for Udviklingen af mindre, frie, selvstændige Jordbrug her i Danmark end han; men fordi det forekommer mig, at den klare Tanke i dem viser, hvor overordentlig nært det ligger, at man i en god Mening kan komme til at gjøre Noget, der er værre end det nuværende Forhold, og fordi jeg troer, at dette er skeet ved at vedtage det Forslag, som vi sidst vedtoge. Den daværende ærede Landsthingsmand sagde, da der var Tale om at hjælpe paa Familierne ved disse Gaarde, at han troede, at man ved saadanne Forslag kun vilde tage Forpligtelsen til at sørge for Fæsternes Familie bort fra Godseieren, idet han saa vilde kunne sige: „Ja, naar jeg veed, at Staten skal eller — som Lovforslaget nu er redigeret — kan træde til — jeg lægger ikke stor Vægt paa denne Forskjel —, saa er der jo ingen Opfordring for